

Informatīvais materiālais par normatīvajiem aktiem Nitrātu direktīvas ieviešanai

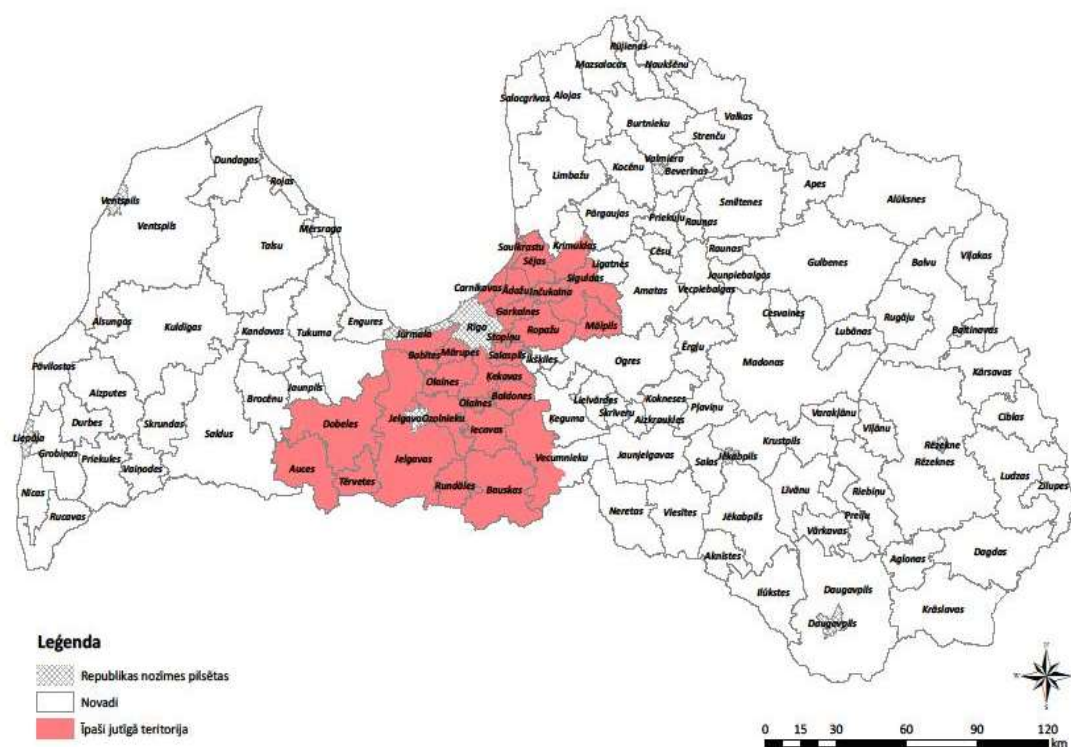
Nitrātu direktīva (Padomes 1991. gada 12. decembris Direktīva 91/676/EEK attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti) izstrādāta, lai aizsargātu cilvēku veselību un dzīvus resursus, ūdens ekosistēmas, kā arī nodrošinātu citus likumīgus ūdens izmantošanas veidus, samazinātu ūdens piesārņojumu, ko rada vai ierosina lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti, un novērstu turpmāku šādu piesārņošanu.

Lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti ir galvenais difūza piesārņojuma avots, kas ietekmē Kopienas ūdeņus. Šajā nolūkā ir svarīgi paredzēt pasākumus attiecībā uz visu veida slāpekļa savienojumu (mēslošanas līdzekļu) uzglabāšanu un iestrādāšanu.

Latvijā tāpat kā citās Eiropas Savienības dalībvalstīs, lauksaimniecības difūzais piesārņojums dod lielāko daļu no ūdeņu piesārņojuma.

Lai Nitrātu direktīvas prasības iestrādātu Latvijas tiesību aktos, 2001.gada 1.martā pieņemtajā likumā "Par piesārņojumu" tika noteikts sagatavot noteikumus par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskas darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem, noteikt īpaši jutīgās teritorijas, kā arī noteikt apsaimniekošanas kārtību šajās teritorijās.

Latvijā ir noteiktas īpaši jutīgās teritorijas. Šobrīd īpaši jutīgo teritoriju robežas ir Dobeles, Auces, Tērvetes, Jelgavas, Ozolnieku, Bauskas, Vecumnieku, Iecavas, Rundāles, Babītes, Mārupes, Olaines, Ķekavas, Baldones, Salaspils, Stopiņu, Ropažu, Garkalnes, Carnikavas, Saulkrastu, Sējas, Ādažu, Inčukalna, Siguldas, Krimuldas un Mālpils novada administratīvās teritorijas robežas, izņemot Vecumnieku novada Valles pagastu un Kurmenes pagastu, Krimuldas novada Lēdurgas pagastu, kā arī Jelgavas, Rīgas un Jūrmalas pilsētas administratīvās teritorijas robežu.

Līdz 2014.gada decembrim Nitrātu direktīvas prasības bija iestrādātas Ministru kabineta 2011.gada 11.janvāra noteikumos Nr.33 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem” un Ministru kabineta 2004.gadā 27.jūlija noteikumos Nr.628 „Īpašās vides prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs”.

Sakarā ar to, ka Latvija 2013. gada jūnija beigās saņēma Eiropas Komisijas oficiālo paziņojuma vēstuli, ar kuru tika paziņots par pārkāpuma procedūras uzsākšanu par Nitrātu Direktīvas atsevišķu prasību nepietiekamu transponēšanu Latvijas tiesību aktos, radās nepieciešamība pārskatīt spēkā esošās prasības. Izvērtējot tiesību aktus, tika nolemts pamatojoties uz Ministru kabineta 2011.gada 11.janvāra noteikumiem Nr.33 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem” un Ministru kabineta 2004.gadā 27.jūlija noteikumiem Nr.628 „Īpašās vides prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs”, izdot jaunus noteikumus, tos pilnveidojot, kā arī papildinot ar jaunām prasībām.

2014.gada decembrī ir pieņemti jauni noteikumi: Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumi Nr.829 „Īpašās prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs” un Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumi Nr.834 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem”.

Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumi Nr.829 „Īpašās prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs”

Noteikumi attiecas uz:

- A kategorijas piesārņojošām darbībām;
- C kategorijas piesārņojošām darbībām, ja tās veic dzīvnieku novietnēs, kurās atrodas 10 un vairāk dzīvnieku vienību un piecas un vairāk dzīvnieku vienības, ja novietne atrodas īpaši jutīgās teritorijās;

Jāņem vērā, ka jaunajos noteikumos ir noteikta prasība pakaišu kūtsmēslu uzglabāšanai arī tādā dzīvnieku novietnē, kurā atrodas mazāk par 10 dzīvnieku vienībām vai, mazāk par piecām dzīvnieku vienībām, ja dzīvnieku novietne atrodas īpaši jutīgajās teritorijās. Iepriekš minētajās dzīvnieku novietnēs, pakaišu kūtsmēslus jāuzglabā pie dzīvnieku novietnes, līdz to tālākai izmantošanai. Kūtsmēslu uzglabāšanas laukuma pamatni veido no ūdensnecaurīdīga materiāla vai pamatnē ieklāj vismaz 30 centimetrus biezu šķidrumu absorbējošu materiālu (salmus, kūdru, skaidas), lai uzsūktu kūtsmēslus esošo šķidrumu un pasargātu no noteces. Vircu jāuzkrāj speciāli aprīkotā tvertnē.

Šo noteikumu prasību ievērošanu kontrolē Valsts vides dienesta inspektori.

Prasības kūtsmēslu savākšanai un novadīšanai dzīvnieku novietnē

dzīvnieku novietne – jebkura ēka vai tās daļa vai āra apstākļos norobežota vide vai vieta, kurā pastāvīgi vai uz laiku tur lauksaimniecības dzīvniekus, tai skaitā nepieciešamās palīgtelpas un palīgbūves.

- savākšanas un novadīšanas sistēmas dzīvnieku novietnē izbūvē no ūdensnecaurlaidīga materiāla, kas ir noturīgs pret dzīvnieku novietnē izmantotās tehnikas ietekmi;
- krātuves pamatni un sienas izbūvē no ūdensnecaurlaidīga materiāla, kas ir izturīgs pret izmantotās tehnikas ietekmi;
- dzīvnieku novietnē izveido piemērotu sistēmu šķidro kūtsmēsļu vai vircas savākšanai un novadīšanai uz attiecīgajām krātuvēm.

Prasības kūtsmēsļu uzglabāšanai dzīvnieku novietnē un ārpus dzīvnieku novietnes

kūtsmēsļu krātuve – būve kūtsmēsļu uzkrāšanai līdz to izlietošanai lauku mēslošanai.

virca – lauksaimniecības dzīvnieku šķidrie izdalījumi un šķidrums, kas izplūst no pakaišu kūtsmēsliem;

Jāņem vērā – jauni nosacījumi

Nav nepieciešama krātuve pakaišu kūtsmēsļu uzglabāšanai dzīvnieku novietnē, kurā pakaišu kūtsmēsļus uzkrāj dziļajā kūtī, un saimniecībā, kurā gaļas liellopi, aitas un savvaļas sugas dzīvnieki, kas paredzēti produkcijas ieguvei, pastāvīgi tiek turēti āra apstākļos norobežotā vidē.

Ja dzīvnieku novietnē kūtsmēsļu krātuve vai vircas uzkrāšanas tvertne **būvēta pirms MK noteikumu Nr.829 spēkā stāšanās, tad uz šīm dzīvnieku novietnēm attiecas iepriekš noteiktā prasība** – pakaišu kūtsmēsļu krātuves tilpumam jānodrošina to uzkrāšanu vismaz sešus mēnešus, bet šķidro un pusšķidro kūtsmēsļu, kā arī vircas krātuves tilpums – vismaz septiņus mēnešus.

- pieļaujama skābbarības sulas uzglabāšana vircas vai šķidro kūtsmēsļu krātuvē, ja skābbarības sulas apjoms nepārsniedz piecus procentus no šķidro kūtsmēsļu apjoma;
- Ja kūtsmēsļu daudzums pārsniedz minēto krātuves tilpumu, operators daudzumu, kas pārsniedz krātuves tilpumu, drīkst nodot citai personai;
- kūtsmēsļu, vircas un skābbarības sulas uzglabāšanas krātuvi būvē atbilstoši normatīvajiem aktiem par būvniecību.

Jāņem vērā jaunas prasības kūtsmēsļu krātuves ietilpībai, prasības kūtsmēsļu krātuves un vircas krātuves ietilpības aprēķiniem un nosacījumi, ja dzīvnieku novietnē kūtsmēsļu uzglabāšana nav nodrošināta atbilstoši normatīvā akta prasībām:

- kūtsmēsļu uzglabāšanai jānodrošina tāds krātuves tilpums, kas tos ļauj uzkrāt **vismaz astoņus mēnešus;**
- vircu no vaļējām un slēgtām pakaišu kūtsmēsļu krātuvēm savāc atsevišķā krātuvē ar tādu krātuves tilpumu, kas to ļauj uzkrāt **vismaz astoņus mēnešus;**
- kūtsmēsļu krātuves un vircas uzkrāšanas tvertnes ietilpību aprēķina saskaņā ar MK noteikumu Nr.829 **pielikumu „Kūtsmēsļu krātuvju ietilpības aprēķins”;**

- projektējot jaunu dzīvnieku novietni, paredz izbūvēt kūtsmēslu krātuvi vai iekārtu kūtsmēslu tālākai pārstrādei. Pārbūvējot ekspluatācijā esošu dzīvnieku novietni, ja nepieciešams, kūtsmēslu uzglabāšanai paredz izbūvēt jaunu krātuvi vai pārbūvēt esošo, vai izbūvēt iekārtu kūtsmēslu tālākai pārstrādei. **Kūtsmēslu krātuves tilpums nodrošina kūtsmēslu uzglabāšanu vismaz astoņus mēnešus;**
- ja kūtsmēslu krātuve vai kūtsmēslu uzglabāšanas vieta neatbilst šo noteikumu prasībām, operators **līdz 2015. gada 1. jūlijam** iesniedz pārvaldē pasākumu plānu, lai šajos noteikumos noteiktajā termiņā nodrošinātu kūtsmēslu uzglabāšanas atbilstību šo noteikumu prasībām;
- Pārvalde mēneša laikā pēc šo noteikumu uzlabojumu plāna saņemšanas pieņem lēmumu par uzlabojumu plāna akceptēšanu un par to rakstiski informē operatoru. Ja uzlabojumu plāns nenodrošina šo noteikumu prasību izpildi, pārvalde pieņem lēmumu par atteikumu apstiprināt plānu.

Prasības pakaišu kūtsmēslu uzglabāšanai

pakaišu kūtsmēsli – kūtsmēsli ar pakaišu un lopbarības palieku piejaukumu, kur sausas saturs ir vairāk par 15 procentiem;

dziļā kūts – dzīvnieku mītne, kurā pakaišu kūtsmēslus uzkrāj turpat kūtī vismaz pusgadu;

Jāņem vērā, ka pakaišu kūtsmēslus ārpus dzīvnieku novietnes pieļaujams uzglabāt tikai šādos gadījumos:

- 1. Izņēmuma gadījumā, saskaņojot ar Valsts vides dienesta attiecīgo reģionālo vides pārvaldi.**
- 2. Līdz attiecīgā pārejas perioda beigām, ja dzīvnieku novietnē nav atbilstošas vides un noteikumu prasībām kūtsmēslu uzglabāšanas vietas un ja sagatavotais pasākumu plāns par prasību izpildi saskaņots ar Valsts vides dienestu.**

- ja dzīvnieku novietnē atrodas **mazāk par 10 dzīvnieku vienībām vai, ja tā atrodas īpaši jutīgajās teritorijās, – mazāk par piecām dzīvnieku vienībām uzglabā pie dzīvnieku novietnes** līdz to tālākai izmantošanai, Kūtsmēslu uzglabāšanas laukuma pamatni ierīko saskaņā ar šo noteikumu 4.6.6. apakšpunkta prasībām. Vircu uzkrāj speciāli aprīkotā tvertnē;

- **ja dzīvnieku novietnē atrodas vairāk par 10 dzīvnieku vienībām vai, ja tā atrodas īpaši jutīgajās teritorijās, – vairāk par piecām dzīvnieku vienībām, uzglabā kūtsmēslu krātuvē,** kas būvēta no betona, vai betonētā laukumā, vai speciāli ierīkotā laukumā ar šķidrums necaurlaidīgu pamatni. Vircu uzkrāj speciāli ierīkotā krātuvē (tvertnē);

- **kas uzkrāti dziļā kūtī,** pieļaujams uzglabāt ārpus dzīvnieku novietnes ne ilgāk kā 24 mēnešus, ja nodrošina sausas saturu vismaz 45%. Kūtsmēslu uzglabāšanas laukumu ierīko saskaņā ar šo noteikumu 4.6.3., 4.6.4. un 4.6.5. apakšpunkta prasībām un pamatni veido no ūdensnecaurlaidīga materiāla;

- izņēmuma gadījumā pieļaujams uzglabāt ārpus dzīvnieku novietnes ne ilgāk kā piecus mēnešus – no 1. maija līdz 30. septembrim – vai tad, ja tiek veikta kūtsmēslu krātuves atjaunošana vai pārbūve. Pagaidu uzglabāšanas laukumu ierīko atbilstoši šo noteikumu 4.6. apakšpunkta prasībām;

Jāņem vērā jaunās prasības, ja operatoram nepieciešams izņēmuma gadījumā uzglabāt pakaišu kūtsmēslus ārpus dzīvnieku novietnes

- operatoram Valsts vides dienesta reģionālajā vides pārvaldē (turpmāk – pārvalde) jāiesniedz iesniegums, kurā pamato izņēmuma gadījumu. Iesniegumā norāda zemes vienības kadastra apzīmējumu un apliecina pakaišu kūtsmēslu uzglabāšanas vietas atbilstību šo noteikumu 4.6. apakšpunkta prasībām. Iesniegumam pievieno Lauku atbalsta dienesta lauku bloka karti (mērogā 1: 5000 vai mērogā 1: 10 000, ne vecāku par pieciem gadiem), kurā atzīmē paredzamo pakaišu kūtsmēslu uzglabāšanas vietu. Ja operators veic kūtsmēslu krātuves atjaunošanu vai pārbūvi, iesniegumā norāda darba izpildes laiku;
- pārvalde, pamatojoties uz iesniegtajiem dokumentiem, saskaņo pakaišu kūtsmēslu uzglabāšanas vietu ārpus dzīvnieku novietnes. Ja, veicot pārbaudi, valsts vides inspektors konstatē pakaišu kūtsmēslu uzglabāšanas vietas vai uzglabāšanas veida neatbilstību prasībām un pārvaldes noteiktajā termiņā operators nav veicis pasākumus šo neatbilstību novēršanai, pārvalde atceļ pakaišu kūtsmēslu uzglabāšanas vietas saskaņojumu. Operatora pienākums ir aizvākt neatbilstošā vietā uzglabātos kūtsmēslus un nodrošināt to apsaimniekošanu atbilstoši noteikumu prasībām;

- pārejas periodā, pieļaujams uzglabāt dzīvnieku novietnē, ierīkojot kūtsmēslu uzglabāšanas laukuma pamatni saskaņā ar šo noteikumu 4.6.6. apakšpunkta prasībām un nodrošinot vircas uzkrāšanu speciāli aprīkotā tvertnē, vai ārpus dzīvnieku novietnes 10 mēnešus gadā saskaņā ar šo noteikumu 4.6. apakšpunkta prasībām.

Jāņem vērā noteiktais pārejas perioda pagarinājums, kas ir attiecināts uz šādām dzīvnieku novietnēm:

- līdz 2016. gada 31. decembrim, ja dzīvnieku novietnē atrodas vairāk par 15 dzīvnieku vienībām, bet īpaši jutīgajās teritorijās – vairāk par 10 dzīvnieku vienībām;
- līdz 2017. gada 31. decembrim, ja dzīvnieku novietnē atrodas no 10 līdz 15 dzīvnieku vienībām, bet īpaši jutīgajās teritorijās – no 5 līdz 10 dzīvnieku vienībām.

Prasības pakaišu kūtsmēslu uzglabāšanai ārpus dzīvnieku novietnes (uz lauka):

4.6. ierīkojot pakaišu kūtsmēslu uzglabāšanas laukumu ārpus dzīvnieku novietnes, ievēro šādus nosacījumus:

- 4.6.1. kūtsmēsliem nodrošina tādu sausas saturu (virs 30 procentiem), lai tos varētu sakraut kaudzē un no tiem neplūstu virca;
- 4.6.2. pakaišu kūtsmēslu daudzums uzglabāšanas laukumā atbilst vienā gadā attiecīgajā laukā iestrādājamam kūtsmēslu apjomam;
- 4.6.3. kūtsmēslu uzglabāšanas laukumu neveido vietā, kur nogāzēs slīpums ir lielāks par pieciem grādiem, lai reljefs nesekmētu virszemes noteces veidošanos un noplūdi;
- 4.6.4. kūtsmēslu uzglabāšanas laukumu neveido pārmitrās un applūstošās teritorijās;

4.6.5. kūtsmēsļu uzglabāšanas laukumu ierīko vismaz 50 metru attālumā no virszemes ūdens objektiem un no akas, kurā tiek ņemts ūdens mājāsaimniecībai, un vismaz 30 metru attālumā no novadgrāvja kroles un meliorācijas sistēmas būves (akas, virszemes noteces uztvērēja);

Pievērst uzmanību nosacījumu papildinājumam – iezīmēts boldā

4.6.6. kūtsmēsļu uzglabāšanas laukuma pamatni veido no ūdensnecaurlaidīga materiāla vai pamatnē ieklāj vismaz 30 centimetrus biezu šķidrumu absorbējošu materiālu (salmus, kūdras, skaidas), lai uzsūktu kūtsmēslos esošo šķidrumu un pasargātu no noteces. **Absorbējoša materiāla pamatni veido divu metru platumā apkārt kūtsmēsļu kaudzes perimetram.** Kūtsmēsļus nosedz ar vismaz 20 centimetrus biezu absorbējoša materiāla aizsargslāni (salmu, kūdras, skaidu) vai ūdensnecaurlaidīgu materiālu, lai mazinātu atmosfēras nokrišņu iedarbību, novērstu noteci un gaistošo vielu iztvaikošanu;

4.6.7. kūtsmēsļu uzglabāšanas laukumu neveido tajā pašā vietā, ja nav pagājuši vismaz trīs gadi.

Prasības šķidro un pusšķidro kūtsmēsļu un vircas glabāšanai

pusšķidrie kūtsmēsļi – kūtsmēsļi ar pakaišu, lopbarības palieku vai ūdens piejaukumu, kur sausnas saturs ir no 10 līdz 15 procentiem;

šķidrie kūtsmēsļi – kūtsmēsļi ar ūdens piejaukumu, kur sausnas saturs ir no 2 līdz 10 procentiem;

- šķidro un pusšķidro kūtsmēsļu un vircas krātuves ir slēgta tipa vai ar pastāvīgu dabisku vai mākslīgu peldošu segslāni, kas samazina iztvaikošanu. Peldošais segslānis nepārtraukti nosedz krātuves virsmu. Ja nepieciešams, dabisko segslāni papildina;
- uzpildes sistēmu veido tā, lai neizjauktu peldošo segslāni;

Prasības, uzkrājot šķidros kūtsmēsļus lagūnas tipa kūtsmēsļu krātuvē:

lagūnas tipa kūtsmēsļu krātuve – kūtsmēsļu krātuves veids, kam raksturīga pusiedziļināta vai iedziļināta baseina forma un kuras sienas un pamatne ir noklātas ar ūdensnecaurlaidīgu materiālu.

- krātuves pamatni un sienas hermetizē ar speciālu ūdensnecaurlaidīgu materiālu, kas paredzēts šķidro kūtsmēsļu uzglabāšanai un kura malas nostiprina krātuves augšmalā;
- krātuvi norobežo ar nožogojumu.

Jāņem vērā jaunas papildu prasības operatoram, kurš apsaimnieko lagūnas tipa krātuvi vai gatavojas būvēt lagūnas tipa krātuvi

- Projektējot jaunu lagūnas tipa krātuvi, paredz ierīkot seklo gruntsūdeņu kvalitātes novērošanas (monitoringa) sistēmu. Gruntsūdeņu iespējamās plūsmas virzienā, bet ne tālāk kā 10 metrus no krātuves ierīko vismaz vienu urbumu ar filtru vienu līdz trīs metrus dziļāk par krātuves pamatni. Urbumu var aizstāt ar drenāžas sistēmu, ko ierīko zem krātuves pamatnes tā, lai būtu iespējams no tās ņemt ūdens paraugus, kā arī nodrošina drenu kolektora izvadīšanu kādā ūdenstecē, grāvī vai

ūdenstilpē atbilstoši normatīvajiem aktiem par hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumiem.

- Būvējot jaunu lagūnas tipa krātuvi, krātuves pamatnes līmenim ir jābūt vismaz 50 centimetru virs maksimālā gruntsūdens līmeņa. Ja nepieciešams, gruntsūdens līmeni pazemina, pamatnē izbūvējot drenāžu;
- Ja lagūnas tipa krātuvē būvniecības laikā ierīkoti urbumi vai drenāžas sistēma ar novērošanas aku, krātuves ekspluatācijas laikā pazemes ūdeņu kvalitātes mērījumus novērošanas (monitoringa) vietās jāveic reizi gadā pirms krātuves iztukšošanas, un analīžu rezultātus, mēneša laikā, pēc to saņemšanas jāiesniedz attiecīgajā pārvaldē;
- pazemes ūdeņos nosaka tādus parametrus kā kopējais slāpekļis ($N_{kop.}$) un atsevišķie slāpekļa savienojumi (nitrāti, nitrīti un amonijs), kā arī kopējais fosfors ($P_{kop.}$). Uz vietas paraugu noņemšanas laikā nosaka ūdens pH. Pazemes ūdeņu kvalitātes novērtēšanā ņem vērā noteikumus par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti noteiktos robežlielumus.

Pazemes ūdeņu kvalitātes novērošanas (monitoringa) sistēmu ierīko komersants, kam izsniegta Valsts vides dienesta zemes dzīļu izmantošanas licence.

Pazemes ūdeņu paraugus ņem un analīzes veic akreditēta laboratorija.

Prasības skābbarības glabāšanai un izmantošanai:

skābbarība ir produkts, ko iegūst no svaigi plautas vai apvītinātas augu masas, ieskābējot to dabiskā veidā vai pievienojot fermentācijas procesa regulatorus. (Osītis U., 2005);

skābbarības sula – šķidrums, kas izplūst no skābbarības tās sagatavošanas un uzglabāšanas laikā;

- skābbarības tranšejas pamatni izveido no ūdensnecaurlaidīga materiāla, kas ir izturīgs pret skābbarības ietekmi un iespējamiem mehāniskiem bojājumiem pildīšanas vai iztukšošanas laikā;
- tranšejas pamatni ierīko ar slīpumu skābbarības izkraušanas virzienā. Tranšejas zemākajā galā ierīko šķērskanālu skābbarības sulas novadīšanai uzkrāšanas tilpnē;
- skābbarību uzglabājot kaudzē uz lauka, zem kaudzes ieklāj plēvi vai absorbējoša materiāla slāni. Ieklāto plēvi savieno ar kaudzei pārklāto plēvi vai kaudzi nosedz ar absorbējoša materiāla slāni;
- skābbarības kaudzi veido vietās, kur lauka reljefs nesekmē virszemes noteces veidošanos un skābbarības sulas noteci. Skābbarības kaudzi novieto atbilstoši vides aizsardzības normatīvajos aktos noteiktajām virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu prasībām, bet ne tuvāk par 30 metriem no upes, strauta, grāvja, meliorācijas sistēmu akām vai akas, kurā tiek ņemts ūdens mājsaimniecībai;
- ja skābbarības kaudzi ierīko katru gadu vienā un tajā pašā vietā, kaudzes pamatni izbetonē. Pamatni laukumam veido ar slīpumu uz skābbarības sulas savākšanas tilpnes pusi. Apkārt skābbarības kaudzes laukumam izveido skābbarības sulas uztveršanas grāvīti vai 0,2–0,3 metrus augstu apmali;
- skābbarības sulu neizklīdē uz lauka laukposmā no 1. decembra līdz 1. martam, kā arī uz sasalušas, pārmitras vai sniega klātas augsnes.

Operatoram, kas veic piesārņojošas darbības dzīvnieku novietnē, pienākums ierīkot uzskaites žurnālu un veikt šādus ierakstus žurnālā:

- datumu, kad papildināts peldošā segslāņa klājums (ja tāds ir);
- datumu, kad kūtsmēsli, fermentācijas atliekas vai skābbarības sula izkliedēta uz lauka;
- datumu, kad kūtsmēsli, fermentācijas atliekas vai skābbarības sula nodota citai fiziskajai vai juridiskajai personai, norādot daudzumu un fiziskās vai juridiskās personas adresi
- datumu, kad pakaišu kūtsmēsli novietoti uzglabāšanas vietā ārpus dzīvnieku novietnes;

Pielikums
Ministru kabineta
2014.gada 23.decembra
noteikumiem Nr.829

Kūtsmēsļu krātuvju ietilpības aprēķins

1. Metodika paredzēta cieto pakaišu kūtsmēsļu, pusšķidro pakaišu kūtsmēsļu, šķidro kūtsmēsļu un vircas krātuvju ietilpības aprēķināšanai.

2. Vienā gadā iegūto pakaišu kūtsmēsļu un (vai) šķidro kūtsmēsļu daudzumu aprēķina atbilstoši normatīvā akta par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem 2. pielikuma tabulā "Kūtsmēsļu ieguves apjoms un sastāvs" iekļautajiem normatīviem, izmantojot šādu formulu:

$$M_g = \sum_{k=1}^n m_k \cdot z_{dz}, \text{ kur}$$

M_g – novietnē iegūtais kūtsmēsļu daudzums, t/gadā;

m_k – kūtsmēsļu daudzums no viena dzīvnieka, t/gadā;

z_{dz} – dzīvnieku skaits vienā grupā;

n – dzīvnieku grupu skaits.

Piezīme. Ja dzīvniekus, piemēram, govus, laiž ganībās vai regulārās pastaigās, kūtsmēsļu daudzums viena gada laikā ir attiecīgi mazāks.

3. Kūtsmēsļu daudzumu, kuru faktiski uzkrāj viena gada laikā, aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$M_f = M_g \pm M_w, \text{ kur}$$

M_f – faktiski uzkrājamais kūtsmēslu daudzums, t/gadā;

M_{tr} – kūtsmēslu daudzums, kas tiek uzglabāts citur vai arī tiek pievests uzglabāšanai no citām novietnēm, t/gadā. Ja šāda kūtsmēslu pārvadāšana nenotiek, tad $M_{tr} = 0$.

Piezīme. Ņemot vērā to, ka dzīvnieku novietnē iegūtos kūtsmēslus pieļaujams nodot citam operatoram vai iegādāties no cita operatora, kūtsmēslu daudzums, kurš uzkrājams viena gada laikā attiecīgās dzīvnieku novietnes krātuvē, var atšķirties no kūtsmēslu daudzuma, kuru attiecīgajā dzīvnieku novietnē iegūst viena gada laikā.

4. Krātuves ietilpību, iegūstot cietos pakaišu kūtsmēslus, aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$V_c = \frac{k_r \cdot T_{gl,k}}{12 \cdot \zeta_c} \cdot M_f, \text{ kur}$$

V_c – krātuves nepieciešamā ietilpība, m³;

k_r – rezerves koeficients, $k_r = 1,2-1,3$;

$T_{gl,k}$ – kūtsmēslu uzkrāšanas normatīvais ilgums. Pakaišu kūtsmēsliem $T_{gl,k}$ ir 8 mēneši;

M_g – novietnē iegūtais kūtsmēslu daudzums, t/gadā;

ζ_c – cieto pakaišu kūtsmēslu tilpummasa. Svaigiem pakaišu kūtsmēsliem ζ_c ir no 0,65 līdz 0,75 t/m³, bet pēc 2–6 mēnešu glabāšanas – 0,7–0,8 t/m³.

5. Uzkrājamo vircas daudzumu, kas iztek no pakaišu kūtsmēsliem un tiek papildināts ar notekūdeņiem un skābbarības sulu (ja to ievada krātuvē), aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$V_v = \frac{k_r \cdot T_{gl,v} \cdot \lambda_v \cdot M_f}{12 \cdot \zeta_v} + V_n, \text{ kur}$$

V_v – uzkrājamās vircas daudzums, m³;

$T_{gl,v}$ – vircas normatīvais uzkrāšanas ilgums, $T_{gl,v} = 8$ mēneši;

λ_v – vircas daudzuma daļa, rēķinot no iegūto kūtsmēslu masas; $\lambda_v = 0,25-0,50$;

ζ_v – vircas tilpummasa, t/m³; $\zeta_v = 1,0-1,05$ t/m³;

V_p – papildu ūdens daudzums, kas var ieplūst vircā vai šķīdros kūtsmēslos, m^3 . Tas veidojas no telpu mazgāšanai izlietotā ūdens, dzīvnieku izšķīstītā dzeramā ūdens un skābbarības sulas (atļauts ievadīt līdz 5 % no kopējā vircas vai šķīdro kūtsmēsli apjoma).

$$V_p = \frac{T_{g(v)} \cdot \sum_{i=1}^n q_i \cdot z_{dz,i}}{12} + V_s, \text{ kur}$$

q – kūtsmēslos, t. sk. vircā, iekļuvušais ūdens, m^3 /dzīvnieku gadā (1. tabula);

z_{dz} – dzīvnieku skaits vienā grupā;

n – dzīvnieku grupu skaits;

V_s – skābbarības sulas daudzums, kuru ievada vircā vai šķīdros kūtsmēslos, m^3 (2. tabula).

1. tabula

**Telpu mazgāšanas un dzeramā ūdens daudzums,
kas iekļūst kūtsmēslos un vircā, m^3 /dzīvnieku gadā**

Nr. p. k.	Dzīvnieku grupa	Ūdens daudzums
1.	Slaucamās govīs, nepiesietas (iegūst šķīdriemēslus)	4,3
2.	Slaucamās govīs, piesietas (iegūst cietos pakaišu kūtsmēslus)	2,7
3.	Teles	0,5
4.	Buļļi	0,45
5.	Grūsnas sivēnmātes	0,15
6.	Sivēnmātes ar sivēniem	0,55
7.	Atšķirtie sivēni	0,05
8.	Nobarojamās cūkas	0,12

2. tabula

**Skābbarības sulas notece, m^3 ,
rēķinot uz vienu tonnu konservējamās masas**

Nr. p. k.	Konservējamās zālaugu masas veids	Sausnas saturs, %	Sulas notece, m ³ /t
1.	Svaigi plauta zāle	17	0,175
		20	0,100
2.	Apvītināta zāle	25	0,035
		30	0,00
3.	Kukurūza	15	0,28
		30	0,00

6. Krātuves ietilpību šķidrajiem un pusšķidrajiem kūtsmēsliem aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$V_s = \frac{k_r \cdot T_{gl.s}}{12 \cdot \zeta_k} \cdot M_f + V_p, \text{ kur}$$

V_s – šķidro un pusšķidro kūtsmēsļu krātuves nepieciešamā ietilpība, m³;

k_r – rezerves koeficients, $k_r = 1,2-1,3$;

$T_{gl.s}$ – kūtsmēsļu normatīvais uzkrāšanas ilgums; $T_{gl.s} = 8$ mēneši;

ζ_k – kūtsmēsļu tilpummasa. Pusšķidriem kūtsmēsliem – 0,85–0,95 t/m³, šķidriem liellopu kūtsmēsliem – 1,01–1,02 t/m³, cūku kūtsmēsliem – 1,05–1,07 t/m³.

Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumi Nr.834 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem”

Noteikumi attiecas uz lauksaimniekiem, kuri, veicot lauksaimniecisko darbību, lieto mēslošanas līdzekļus.

Lai veicinātu ūdens un augsnes aizsardzību no piesārņojuma ar nitrātiem, zemes īpašniekiem un lietotājiem veicot lauksaimniecisko darbību jāievēro MK noteikumu Nr.834 prasības.

I. Prasības, ka jāievēro visā Latvijas teritorijā

Izmantojot jebkura veida mēslojumu, ievēro šādas prasības

Jauna prasība

Fermentācijas atlieku izmantošanai noteiktas tādas pašas prasības, kādas ir spēkā kūtsmēsļu izmantošanai. Papildināti visā noteikumu projektā punkti, kas nosaka prasības kūtsmēsļu izmantošanai ar fermentācijas atliekām.

- neizklidē uz sasalušas, pārmitras vai ar sniegu klātas augsnes;
- izklidē palienēs un plūdu riskam pakļautās teritorijās **tikai pēc iespējamo plūdu sezonas beigām.**
- Minerālmēsļus minētajās teritorijās izsēj tikai kultūraugu veģetācijas laikā;
- neizklidē vietās, kur tas ir aizliegts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par aizsargjoslām un par īpaši aizsargājamām teritorijām;
- bez iepriekšējas kompostēšanas mēslošanai neizmanto fekālās nogulsnes no septiņiem un sauso atēju tvertnēm, pārtikas rūpniecības blakusproduktus un atkritumus, kā arī citus organiskas izcelsmes ražošanas blakusproduktus (zivjaudzētavu atliekas) un atkritumus. Notekūdeņu dūņas un to kompostu izmanto saskaņā ar normatīvajiem aktiem par notekūdeņu dūņu un to komposta izmantošanu, monitoringu un kontroli;

Uzglabājot un lietojot kūtsmēsļus un fermentācijas atliekas, ievēro šādas

prasības:

kūtsmēsļus uzglabā dzīvnieku novietnē un ārpus dzīvnieku novietnes saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpašām prasībām piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs;

- ar kūtsmēsļiem un **fermentācijas atliekām** iestrādātais slāpekļa daudzums vienā lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektārā gadā **nedrīkst pārsniegt**
- **170 kilogramu**, kas atbilst 1,7 dzīvnieku vienībām;
- ja saimniecībā saražotais slāpekļa daudzums ar kūtsmēsļiem un fermentācijas atliekām **pārsniedz 170 kilogramu** uz vienu lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektāru gadā, operators dokumentāri pierāda saražotā kūtsmēsļu un fermentācijas atlieku pārpalikuma nodošanu citām saimniecībām vai to izmantošanu citā veidā;

- operators uzskaita un dokumentē jebkuru iestrādāto, iegādāto, pārdoto vai citādi izmantoto kūtsmēsli un **fermentācijas atlieku** daudzumu un uzskaites dokumentus glabā vismaz trīs gadus;
- pakaišu kūtsmēslus un **fermentācijas atliekas** pēc izkļiedēšanas **iestrādā 24 stundu laikā**, šķīdros kūtsmēslus un vircu – **12 stundu laikā**.
- šķīdros kūtsmēslus, **fermentācijas atliekas** un vircu neiestrādā, ja tos lieto kā papildmēslojumu;
- rudenī šķīdros kūtsmēslus, **fermentācijas atliekas** un vircu lauka mēslošanai lieto tikai kopā ar augu pēcplaujas atliekām (rugājiem, sasmalcinātiem salmiem, zālāju sakņu masu), iestrādājot tos augsnē ar lobīšanu vai aršanu, vai citu līdzvērtīgu metodi;
- vietās, kur gruntsūdens līmenis paceļas līdz zemes virspusei, minerālmēslus lieto tikai pēc gruntsūdens līmeņa krišanās un lauka apžūšanas;
- slāpekļa minerālmēslus pamatmēslojumā lieto iespējami īsā laikā pirms sējas vai stādīšanas.

Jāņem vērā šādas jaunās prasības:

- lai nepārsniegtu ar kūtsmēsliem un **fermentācijas atliekām** iestrādātā slāpekļa daudzumu vienā lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektārā gadā – 170 kilogramu, iestrādei pieļaujamo kūtsmēsli un fermentācijas atlieku apjomu aprēķina, pamatojoties uz slāpekļa daudzumu kūtsmēslos un fermentācijas atliekās. Kūtsmēsli iestrādei nepieciešamo lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību aprēķina atbilstoši šo noteikumu 1. pielikumam. Iestrādāto slāpekļa daudzumu aprēķina atbilstoši šo noteikumu 2. pielikumā norādītajam slāpekļa saturam kūtsmēslos vai saskaņā ar kūtsmēsli vai fermentācijas atlieku analīžu rezultātiem, kurus izsniegusi mēslošanas līdzekļu jomā akreditēta laboratorija. Kūtsmēsli un fermentācijas atlieku paraugus ņem pirms kūtsmēsli vai fermentācijas atlieku krātuves iztukšošanas;
- būvējot jaunu vai pārbūvējot, krātuvi fermentācijas atlieku uzglabāšanai, paredz, ka tās tilpums nodrošina fermentācijas atlieku uzkrāšanu vismaz astoņus mēnešus;

II. Prasības, kas papildus noteiktas īpaši jutīgajās teritorijās:

Jāņem vērā jauni mēslošanas līdzekļu izkļiedes aizlieguma periodi

- laikposmā **no 20. oktobra līdz 15. martam** neizkļiedē nekāda veida kūtsmēslus un fermentācijas atliekas, bet zālājiem – **no 5. novembra līdz 15. martam**;
- slāpekli saturošus minerālmēslus ziemājiem neizsēj **no 15. oktobra līdz 15. martam**, pārējiem kultūraugiem un zālājiem – **no 15. septembra līdz 15. martam**;

Jāņem vērā pārskatītas slāpekļa normas kultūraugiem un noteiktais maksimāli pieļaujams slāpekļa daudzums, ko kultūraugiem var lietot vienā ražas periodā atkarībā no plānotā ražas līmeņa

lietojot mēslošanas līdzekļus, nepārsniedz šo noteikumu 3. pielikumā noteiktās maksimāli pieļaujamās slāpekļa normas kultūraugiem;

- operators, kas apsaimnieko lauksaimniecībā izmantojamo zemi 20 hektāru un lielākā platībā vai audzē dārzeņus, kartupeļus, augļu kokus vai ogulājus trīs hektāru un lielākā platībā, dokumentē lauka vēsturi par katru lauku un lauku vēstures dokumentāciju glabā vismaz trīs gadus, **un, ja lieto mēslošanas līdzekļus:**
 - katru gadu saskaņā ar noteikumu **4.pielikuma I nodaļu** sagatavo katra lauka kultūraugu mēslošanas plānu ne vēlāk kā līdz kultūraugu sējai vai stādīšanai, ilggadīgiem sējumiem un stādījumiem – līdz veģetācijas sākumam;
 - katru gadu līdz 15. maijam iesniedz Valsts augu aizsardzības dienestā kultūraugu mēslošanas plāna kopsavilkumu par kārtējā gada ražu saskaņā ar noteikumu **4.pielikuma II nodaļu**.

Sagatavojot kultūraugu mēslošanas plānu:

- izmanto augšņu agroķīmiskās izpētes (kartēšanas) datus vai agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju datus, kas balstīti uz augšņu analīžu rezultātiem akreditētā laboratorijā. Izmantotie augšņu agroķīmiskās izpētes (kartēšanas) dati un augšņu analīžu rezultāti nedrīkst būt vecāki par pieciem gadiem un iepriekš minētos datus glabā vismaz piecus gadus;

Jauna prasība, sagatavojot kultūraugu mēslošanas plānu:

- nosaka kultūrauga vajadzību pēc slāpekļa, ņemot vērā plānoto ražu un tās kvalitāti, slāpekļa (barības elementu) iznesi attiecīgajam kultūraugam, augsnes organiskās vielas saturu augsnē, izmantošanas koeficientus no iepriekšējā gadā izmantotajiem kūtsmēsliem, iestrādātajām pēcplaujas atliekām un zaļmēslojuma, kā arī priekšauga (tauriņziežu) pēcietekmi un datus par minerālā slāpekļa saturu augsnē, atjaunojoties kultūraugu veģetācijai, ja šādi dati ir lauksaimnieka rīcībā;

- uzskaita un dokumentē visus saimniecībā iegādātos minerālmēslus, norādot minerālmēslu nosaukumu, pamatsastāvu un daudzumu;
- rudens un ziemas periodā vismaz 50 % saimniecības lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem zaļās platības (daudzgadīgie zālāji, ziemāju graudaugi, ziemas rapsis, nesastrādāta rugaine, dārzeņu, lopbarības biešu, cukurbiešu laksti (lapas)), izņemot saimniecības, kurās vismaz 50 % no saimniecības kopējās sējumu vai stādījumu platības audzē kartupeļus, augļu kokus, ogulājus un dārzeņus;

Jāņem vērā jauna prasība īpaši jutīgajās teritorijās attiecībā uz mēslošanas līdzekļu lietošanu nogāzēs:

mēslošanas līdzekļus nogāzē:

- ja slīpums ir no 5 līdz 7 grādiem un nogāzes garums pārsniedz 100 metrus uz ūdensteces vai ūdenstilpes pusi, pēc mēslošanas līdzekļa izklīdes nekavējoties iestrādā tieši augsnē;

- a slīpums ir no 7 līdz 10 grādiem un nogāzes garums pārsniedz 100 metrus uz ūdensteces vai ūdenstilpes pusi, augsni apstrādā šķērsām nogāzes virzienam un izklidē tikai tad, ja lauku klāj augu sega vai mēslošanas līdzeklis nekavējoties tiek iestrādāts tieši augsnē; kur ir melnā papuve un kur nogāzes slīpums ir virs 7 grādiem, izklidēt un iestrādāt nav pieļaujams.
- ja slīpums ir virs 10 grādiem un nogāzes garums pārsniedz 100 metrus uz ūdensteces vai ūdenstilpes pusi, izklidēt un iestrādāt nav pieļaujams.

1.pielikums
Ministru kabineta
2014.gada 23.decembra
noteikumiem Nr.834

Kūtsmēsļu iestrādei nepieciešamās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības aprēķināšana

1. Kūtsmēsļu iestrādei nepieciešamo lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību (ha) aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$L = \frac{\sum DV}{DV_p}, \text{ kur}$$

L – kūtsmēsļu iestrādei nepieciešamā lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība, ha;

$\sum DV$ – saimniecības kopējais lauksaimniecības dzīvnieku skaits, izteikts dzīvnieku vienībās;

DV_p – pieļaujama lauksaimniecības dzīvnieku vienību skaits, rēķinot uz vienu lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektāru. Saskaņā ar šo noteikumu 3.3.2. apakšpunktu $DV_p = 1,7$ dzīvnieku vienības.

2. Saimniecības kopējais lauksaimniecības dzīvnieku skaits, kas izteikts dzīvnieku vienībās:

$$\sum DV = \sum_{j=1}^z DV_j \cdot n_j, \text{ kur}$$

z – lauksaimniecības dzīvnieku grupu skaits (pēc sugas un vecuma saskaņā ar tabulu);

DV_j – attiecīgās lauksaimniecības dzīvnieku sugas un vecuma grupas vienam dzīvniekam atbilstošais dzīvnieku vienību skaits (saskaņā ar tabulu);

n_j – attiecīgās lauksaimniecības dzīvnieku sugas un vecuma grupas dzīvnieku skaits saimniecībā.

3. Dzīvnieku vienības (DV) lauksaimniecības dzīvniekiem.

Dzīvnieku vienības aprēķinātas, pieņemot, ka lauksaimniecības dzīvnieki novietnē atrodas 365 dienas. Lauksaimniecības dzīvniekiem, kas uzturas ganībās, ir ņemts vērā ganībās izdalīto ekskrementu daudzums.

Nr. p. k.	Lauksaimniecības dzīvnieku suga un vecuma grupa	Dzīvnieku vienības (DV)
1.	Slaucama govys	0,7
2.	Zīdītājgovys ar teli	0,59
3.	Vaislas bullis (no 12 mēnešu vecuma)	0,60
4.	Tele (līdz 6 mēnešu vecumam)	
	1 dzīvnieks	0,11
	1 vieta kūtī gadā	0,22 ¹
5.	Tele (6–12 mēnešu vecumā)	0,35
6.	Vaislas tele (no 12 mēnešu vecuma)	0,50
7.	Nobarojamais jaunlops (līdz 6 mēnešu vecumam)	0,20
8.	Nobarojamais jaunlops (no 6 mēnešu vecuma)	0,45
9.	Sivēnmāte ar sivēniem	
	1 dzīvnieks 1 metiens	0,08
	1 vieta kūtī gadā	0,19 ²
10.	Sivēnmāte bez sivēniem	0,20
11.	Nobarojamā cūka (30–100 kg)	
	1 dzīvnieks	0,03
	1 vieta kūtī gadā	0,10 ³
12.	Kuilis	0,18
13.	Jauncūka (85–180 kg)	
	1 dzīvnieks	0,08
	1 vieta kūtī gadā	0,15 ⁴
14.	Atšķirtais sivēns (7,5–30 kg)	
	1 dzīvnieks	0,007
15.	Kaza ar kazlēniem	0,13
16.	Aita ar jēriem	0,13
17.	Zirgs	0,48
18.	Dējējvīsta	0,006
19.		
	Broilers 1 broilers	0,0004
	1 vieta kūtī gadā	0,003 ⁵

20.	Tītars, zoss	0,01
21.	Trusis	0,024
22.	Strauss	0,11
23.	Kažokzvērs	0,05
24.	Mazais kažokzvērs	0,018
25.	Briedis	0,15

Piezīmes.

1. Dzīvnieku vienības uz vienu vietu kūtī gadā aprēķinātas, ievērojot šādu ražošanas ciklu skaitu gadā:

¹ telei līdz 6 mēnešu vecumam – 2 cikli;

² sivēnmātei ar sivēniem – 2,35 metieni;

³ nobarojamai cūkai – 3,2 cikli;

⁴ jauncūkai – 1,85 cikli;

⁵ broileram – 6,5 cikli.

2. Operators dzīvnieku vienības aprēķina, ņemot vērā attiecīgās dzīvnieku novietnes ražošanas ciklu skaitu gadā vai lauksaimniecības dzīvnieku turēšanas laiku.

2. pielikums
Ministru kabineta
2014.gada 23.decembra
noteikumiem Nr.834

Kūtsmēslu ieguves apjoms un sastāvs*

Nr. p. k.	Lauksaimniecības dzīvnieku suga, vecuma grupa, turēšanas veids	Kūtsmēslu veids	Ieguve gadā, t*	Sausna, %	Viena tonna dabīgi mitru mēslu satur, kg		
					N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1.	Slaucamā gov, izslaukums mazāks par 6000 kg gadā	Pakaišu kūtsmēsli	13,0	20	5,4	2,6	3,9
		Šķidrie kūtsmēsli	17,0	10	4,1	1,4	2,8
2.	Slaucamā gov, izslaukums no 6000 līdz 8000 kg gadā	Pakaišu kūtsmēsli	15,0	20	5,9	3,2	5,3
		Šķidrie kūtsmēsli	19,0	10	4,2	2,1	2,9
3.	Slaucamā gov, izslaukums lielāks par 8000 kg gadā	Pakaišu kūtsmēsli	20,0	20	6,0	2,9	4,3
		Šķidrie kūtsmēsli	26,0	10	4,4	2,2	3,3
4.	Zīdītājgovs ar teļu	Pakaišu kūtsmēsli	11,0	22	5,5	2,6	8,2
5.	Vaislas bullis	Pakaišu kūtsmēsli	14,0	20	4,3	5,5	4,2
6.	Tele (līdz 6 mēnešu)	Pakaišu	5,0	22	4,7	2,3	5,7

	vecumam)	kūtsmēsli					
7.	Tele (6 mēneši un vecāka)	Pakaišu kūtsmēsli	8,0	18	4,7	1,8	3,9
8.	Nobarojamais jaunlops, (6 mēneši un vecāks)	Pakaišu kūtsmēsli	9,0	18	4,7	3,0	6,9
		Šķidrie kūtsmēsli	13,0	10	3,7	2,7	1,8
9.	Atšķirtie sivēni līdz 30 kg	Pakaišu kūtsmēsli	0,25	25	6,4	6,2	2,6
		Šķidrie kūtsmēsli	0,4	7	3,8	3,3	2,2
10.	Sivēnmāte ar sivēniem	Pakaišu kūtsmēsli	1,5	26	9,7	8,5	4,7
		Šķidrie kūtsmēsli	2,5	9,0	5,9	5,1	2,8
11.	Sivēnmāte bez sivēniem un kuilis	Pakaišu kūtsmēsli	1,5	22	7,1	7,6	2,3
		Šķidrie kūtsmēsli	2,5	9	4,6	3,5	2,0
12.	Nobarojamā cūka (virs 30 kg) un jauncūka	Pakaišu kūtsmēsli	1,0	21	6,3	4,3	3,0
		Šķidrie kūtsmēsli	2,0	8	3,4	2,3	1,6
13.	Kaza ar kazlēniem	Pakaišu kūtsmēsli	2,4	25	5,4	3,1	8,3
14.	Aita ar jēriem, dziļā kūts	Pakaišu kūtsmēsli	2,4	25	5,4	3,7	7,0
15.	Zirgs	Pakaišu kūtsmēsli	10,0	25	4,7	2,4	3,8
16.	Dējējvīsta	Bezpakaišu kūtsmēsli**	0,03	30	21,0	11,3	7,8
		Šķidrie kūtsmēsli	0,10	10	6,4	4,7	2,2
17.	Broilers	Pakaišu kūtsmēsli	0,01	55	27,6	12,1	13,8
18.	Briedis	Tvirtie kūtsmēsli	1,2	26	7,8	5,5	4,8

Piezīmes.

- *Pieņemts, ka lauksaimniecības dzīvnieki novietnē atrodas 365 dienas.
- **Bezpakaišu kūtsmēsli – puscieti lauksaimniecības dzīvnieku ekskrementi.

3.pielikums
Ministru kabineta
2014.gada 23.decembra
noteikumiem Nr.834

Maksimāli pieļaujamās slāpekļa normas kultūraugiem

Maksimāli pieļaujamais slāpekļa daudzums*, ko kultūraugiem var lietot vienā ražas periodā atkarībā no plānotā ražas līmeņa

1. Graudaugi, kg ha⁻¹ N

Kultūraugs	Ražas līmenis, t ha ⁻¹			
	<3,0	3–5	5–7	>7,0
Ziemas kvieši (180)	80	120	150	220
Rudzi (130)	65	95	130	160
Ziemas mieži (150)	75	105	140	185
Ziemas tritikāle (140)	75	105	140	200
Vasaras kvieši (180)	80	125	160	200
Vasaras mieži (150)	65	100	135	170
Auzas (110)	60	90	120	–

2. Citi kultūraugi, kg ha⁻¹ N

Kultūraugs	Ražas līmenis, t ha ⁻¹	Maksimāli pieļaujamais slāpekļa daudzums, kg ha ⁻¹
Ziemas rapsis	<2,0	90
	2,0–4,0	150
	4,0–5,0	190
	>5,0	230
Vasaras rapsis	<2,0	90
	2,0–3,0	120
	3,0–4,0	160
	>4,0	200
Kukurūza, zaļmasa	<40	110

	40–60	160
	>60	200
Kartupeļi	<30	90
	30–40	140
	>40	180
Lopbarības bietes, cukurbietes	<40	90
	40–60	150
	>60	190
Stiebrzāles aramzemē un pļavā, siens	<4,0	80
	4,0–8,0	120
	>8,0	170
Ganības, zaļmasa	<20	100
	20–30	155
	>30	240
Kāposti	<45	135
	45–70	210
	>70	240
Burkāni	<30	80
	30–50	130
	>50	160
Sīpoli	<25	95
	25–45	170
	>45	200
Bietes	<40	110
	40–60	170
	>60	200
Ziedkāposti	<20	110

	20–40	200
	>40	240
Gurķi	<25	100
	25–40	160
	>40	200
Kabači, ķirbji	<30	90
	30–60	185
	>60	215
Eļļas lini		80
Šķiedras lini		40
Zirņi, pupas un citi pākšaugi		40
Augļu koki, ogulāji		130
Zemenes		120
Zālāji, kuros tauriņziežu īpatsvars ir 50 % un vairāk		50

Piezīme. * Augsnēs, kurās 0–30 cm slānī organiskās vielas saturs ir lielāks par 30 %, nosakot maksimāli pieļaujamās normas, tabulā norādīto lielumu reizina ar koeficientu 0,7.

4.pielikums
Ministru kabineta
2014.gada 23.decembra
noteikumiem Nr.834

Kultūraugu mēslošanas plāns un kultūraugu mēslošanas plānu kopsavilkums

I. Kultūraugu mēslošanas plāns

1. Kultūraugu mēslošanas plānā ietveramā informācija:
 - 1.1. lauka numurs vai nosaukums;
 - 1.2. platība (ha);
 - 1.3. kultūraugs, plānotā raža (t/ha);
 - 1.4. aprēķinātā vai saskaņā ar normatīviem noteiktā slāpekļa (N), fosfora (P₂O₅) un kālija (K₂O) norma (kg/ha);
 - 1.5. plānotie mēslošanas līdzekļi:
 - 1.5.1. organiskie mēslošanas līdzekļi (t/ha; t/uz lauka) (organiskajiem mēslošanas līdzekļiem norāda veidu, piemēram, liellopu pakaišu kūtsmēsli, cūku šķidrie kūtsmēsli, salmi, zaļmēslojums);
 - 1.5.2. minerālmēsli (kg/ha; kg/uz lauka) (minerālmēsliem norāda pamatsastāvu);
 - 1.6. cita informācija (pēc izvēles).

II. Kultūraugu mēslošanas plānu kopsavilkums par _____. gada ražu

2. Juridiskās personas nosaukums vai fiziskās personas vārds, uzvārds.

3. Juridiskās personas juridiskā adrese vai fiziskās personas deklarētās dzīvesvietas adrese.

4. Faktiskā saimniecības (zemes) adrese.

5. Kontaktinformācija: pasta adrese, tālruņa numurs, e-pasta adrese.

6. Informācija par atbildīgo personu: vārds, uzvārds, amats.

Nr. p. k.	Norādāmā informācija	Mērvienība	Kopā	T. sk. rudenī	T. sk. pavasarī
1.	Lauksaimniecībā izmantojamā zeme	ha		X	X
2.	Mēslošanas platība	ha			
3.	Plānotie organiskie mēslošanas līdzekļi (t. sk. fermentācijas atliekas)	t	X	X	X
3.1.		t			
3.2.		t			
...		t			
4.	Plānotie minerālmēsli	t	X	X	X
4.1.		t			
4.2.		t			
...		t			
5.	Lauksaimniecības dzīvnieki pa sugām, vecuma grupām, govīs – pa izslaukuma grupām	gab.	X	X	X
5.1.		gab.		X	X
5.2.		gab.		X	X
...		gab.		X	X
6.	Dzīvnieku vienības	DV		X	X
7.	Dzīvnieku vienības uz vienu hektāru lauksaimniecībā izmantojamās zemes	DV/ha		X	X
8.	Kūtsmēsli iestrādei nepieciešamā lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība	ha		X	X
Informācija par audzētajiem kultūraugiem					
Nr. p. k.	Kultūraugs	ha	Plānotā raža, t/ha	X	X
1.				X	X
2.				X	X
3.				X	X
...				X	X

Atbildīgā persona

	(vārds, uzvārds)		(paraksts*)
--	------------------	--	-------------

Datums* _____

Piezīmes.

1. Tabulas 3. punktā norāda organisko mēslošanas līdzekļu veidu, piemēram, liellopu pakaišu kūtsmēsli, cūku šķidrie kūtsmēsli, salmi, fermentācijas atliekas.

2. Tabulas 4. punktā norāda minerālmēsļu pamatsastāvu, piemēram, amonija nitrāts 34 % N, kompleksie NPK 6-26-30.

3. Tabulas 5., 6., 7. un 8. punktā ierakstus izdara operators, kura pārvaldībā ir lauksaimniecības dzīvnieki.

4. * Dokumenta rekvizītus "paraksts" un "datums" neaizpilda, ja elektroniskais dokuments ir sagatavots atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu.